

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет іноземної філології
Кафедра практики англійської мови

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Текст, комунікація, дискурс

підготовки магістра

Луцьк – 2025

Силабус вибіркового освітнього компонента «Текст, комунікація, дискурс»
підготовки магістра

Розробник:

Крисанова Т. А., доктор філологічних наук, професор кафедри практики англійської мови

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Шелудченко С. Б.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри практики англійської мови (протокол № 12 від 25 червня 2025 р.).

Завідувач кафедри:

Еліна КОЛЯДА

I. Опис навчальної дисципліни

Таблиця 1 (денна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	А Освіта А4 Середня освіта А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) А4.021 Англійська мова та зарубіжна література Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література. Магістр	вибірковий
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4 кредити		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Консультації 8 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Самостійна робота 88 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

Таблиця 1а (заочна форма)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Зочна форма навчання	А Освіта А4 Середня освіта А4.02 Середня освіта (Мова та зарубіжна література) А4.021 Англійська мова та зарубіжна література Середня освіта. Англійська мова та зарубіжна література. Магістр	вибірковий
Кількість годин/кредитів 120 год. / 4кредити		Рік навчання 1
		Семестр 1-ий
		Лекції 4 год.
ІНДЗ: <u>немає</u>		Практичні (семінарські) 6 год.
		Самостійна робота 96 год.
		Консультації 14 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		англійська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Крисанова Тетяна Анатоліївна
Науковий ступінь	доктор філологічних наук
Вчене звання	професор
Посада	професор кафедри практики англійської мови
Контактна інформація	
	krysanova@vnu.edu.ua, (електронний розклад)
Дні занять	Очні консультації: у день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю). Усі запитання можна надсилати на електронні скриньки, зазначені в силабусі.

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу. Вивчення освітнього компонента спрямоване на вивчення взаємозв'язку трьох основних понять лінгвістики: тексту, комунікації та дискурсу. **Предметом** ВОК є природа тексту як базова одиниця комунікації, його структура, жанрові особливості та способи створення смислів у різних контекстах. Особлива увага приділяється комунікативним процесам та моделям, що пояснюють, як смисл утворюється та інтерпретується учасниками комунікації. Курс також пропонує ґрунтовний аналіз поняття дискурсу, зосереджуючись на його соціокультурній та ідеологічній природі. Здобувачі освіти ознайомляться з різними теоріями дискурсу, зокрема з критичним дискурс-аналізом, що досліджує зв'язок між мовою, владою та суспільством. Розглядаючи текст, комунікацію та дискурс у взаємозв'язку, здобувачі освіти отримають навички аналізу як вербальних, так і невербальних аспектів комунікації, навчатися ідентифікувати приховані смисли в текстах і дискурсах, а також оволодіють інструментами для критичного аналізу мовних практик у різних контекстах.

Пререквізити. Для оволодіння матеріалом здобувачам освіти необхідно мати знання з теорії мови, комунікативних аспектів мовленнєвої діяльності, а також методів дослідження мовних явищ. Здобувачам освіти потрібно мати рівень С1 володіння англійською мовою.

2. Мета і завдання освітнього компонента. Метою вивчення освітнього компонента є ознайомити здобувачів освіти із новітніми напрямками сучасної теорії дискурсу та особливостями функціонування тексту в комунікативному процесі. Ефективному викладанню освітнього компонента слугує комплекс **методів**, зокрема словесні (розповідь, пояснення, лекція, бесіда, інструктаж, робота з книгою, навчальна дискусія, диспут); наочні (спостереження, демонстрування, ілюстрування); практичні (практична робота).

Основними **завданнями** вивчення освітнього компонента є: ознайомити здобувачів освіти із основними теоретичними підходами до аналізу тексту, комунікації та дискурсу, розвиваючи розуміння ключових понять і моделей, що описують ці явища; сформувати навички аналізу тексту та дискурсу в різних соціокультурних контекстах; навчити здобувачів освіти визначати

взаємозв'язки між мовними, невербальними та соціальними елементами комунікації; розвинути вміння здобувачів освіти застосовувати знання у практичних ситуаціях, зокрема, аналізуючи реальні тексти та дискурси (наприклад, політичні виступи, рекламу, соціальні медіа).

Результати навчання (компетентності)

Майбутні магістри в результаті вивчення вибіркового освітнього компонента здобудуть

Загальні (інтегральні) компетентності:

- здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;
- здатність діяти соціально відповідально та свідомо, взаємодіяти з іншими мовцями в різних соціальних ситуаціях, бути толерантними;
- здатність діяти відповідно до етичних норм і принципів, норм суспільної моралі, відповідно до професійної етики, дотримуватися правил академічної доброчесності;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; до використання інформаційно-цифрових технологій у професійній діяльності;
- здатність постійно навчатися й реалізовувати теоретичні знання практично.

Фахові компетентності

- здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах;
- здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки;
- здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного/мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів;
- усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій;
- здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань;
- здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень;
- усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

У результаті вивчення цього освітнього компонента здобувачі освіти матимуть знання про:

- природу тексту та його функції в комунікації, включаючи різні типи текстів і їхні структурні характеристики.

- основні теорії комунікації та їх застосування у різних контекстах;
- поняття дискурсу та різні підходи до його аналізу;
- взаємозв'язок тексту, комунікації та дискурсу в контексті суспільних, політичних, медійних та культурних процесів;
- роль мовних та невербальних засобів у процесі смислотворення;
- методи аналізу тексту та дискурсу.

У результаті вивчення цього освітнього компонента здобувачі освіти будуть уміти:

- аналізувати тексти різних жанрів та типів з точки зору їх структури та функцій в комунікації;
- застосовувати теорії та моделі комунікації для оцінки ефективності комунікативних процесів у різних соціальних та професійних контекстах;
- використовувати методи дискурс-аналізу для критичного дослідження текстів та комунікативних ситуацій, включаючи виявлення ідеологічних впливів та соціальних контекстів;
- інтерпретувати взаємодію вербальних та невербальних елементів у мультимодальних текстах для виявлення стратегій впливу на аудиторію;
- розробляти і впроваджувати стратегії ефективної комунікації в академічних, професійних та міжкультурних контекстах;
- оцінювати вплив дискурсивних практик на формування суспільної думки та соціальних норм, а також аналізувати роль медіа у цьому процесі.

• *Soft Skills*

Комунікація: Вміння чітко та ефективно висловлювати свої думки усно та письмово, слухати інших, вести переговори та будувати відносини.

Критичне мислення: Здатність аналізувати інформацію, оцінювати аргументи, розв'язувати проблеми та приймати обґрунтовані рішення.

Креативність: Вміння генерувати нові ідеї, знаходити нестандартні рішення та адаптуватися до змін.

Лідерство: Здатність мотивувати, надихати та вести за собою команду, приймати відповідальні рішення та досягати спільних цілей.

Робота в команді: Вміння співпрацювати з іншими, ефективно розподіляти обов'язки, вирішувати конфлікти та досягати спільного результату.

Емоційний інтелект: Здатність розуміти та управляти своїми емоціями та емоціями інших, будувати позитивні відносини та вирішувати конфлікти.

Управління часом: Вміння планувати та організовувати свій час, розставляти пріоритети та дотримуватися дедлайнів.

Адаптивність: Здатність швидко пристосовуватися до нових умов, ситуацій та вимог.

Вирішення проблем: Вміння ідентифікувати проблеми, аналізувати їх причини, знаходити та впроваджувати рішення.

Впевненість у собі: Віра у власні сили та можливості, здатність до самопрезентації та відстоювання своєї точки зору.

Структура освітнього компонента

Таблиця 2 (Денна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Сучасна теорія тексту.	17	2	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Теорії та моделі комунікації.	17	2	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. Текст, медіа та цифрова комунікація.	16	1	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Методи дослідження дискурсу.	16	1	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Смислотворення в дискурсі.	16	1	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. Інтертекстуальність та інтердискурсивність.	15	1	1		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. Мультимодальний дискурс: поєднання вербальної та візуальної комунікації	15	1	2		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. Критичний дискурс-аналіз: влада і ідеологія.	14	1	1		11	1	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	120	10	14		88	8	40
Види підсумкових робіт							Бал
Підсумкова контрольна робота							Т / 60
Усього	120	10	14		88	8	100

Таблиця 2а (Заочна форма)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Прак т.	Інд.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1.							
Тема 1. Сучасна теорія тексту.	14	1	1		12		ДС + ДБ + РК / 5
Тема 2. Теорії та моделі комунікації.	16	1	1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 3. Текст, медіа та цифрова комунікація.	16	1	1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 4. Методи дослідження дискурсу.	16	1	1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 5. Сmisлотворення в дискурсі.	15		1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 6. Інтертекстуальність та інтердискурсивність.	15		1		12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 7. Мультимодальний дискурс: поєднання вербальної та візуальної комунікації	14				12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Тема 8. Критичний дискурс-аналіз: влада і ідеологія.	14				12	2	ДС + ДБ + РК / 5
Разом за модулем 1	120	4	6		96	14	40
Види підсумкових робіт							Бал
Підсумкова контрольна робота							Т / 30
Усього	120	4	6		96	14	100

6. *Самостійна робота*

Самостійна робота включає опрацювання теоретичних питань відповідно до теми лекційного заняття та підготовку до практичних занять. Ефективність самостійної роботи викладач виявляє на практичних заняттях, під час тематичного тестування і відображає в загальній оцінці за тему.

Зміст самостійної роботи

Тема	Кількість годин		Питання для самостійного опрацювання
	денна форма	заочна форма	
Тема 1.	11	12	Системність у мові й мовленні
Тема 2.	11	12	Аналіз тексту в контексті моделей комунікації
Тема 3	11	12	Міжкультурні аспекти комунікації
Тема 4.	11	12	Теорія конструювання в дискурсі
Тема 5.	11	12	Дискурс і соціальна ідентичність
Тема 6.	11	12	Емоції в тексті та дискурсі
Тема 7.	11	12	Системно-діяльнісний підхід у дискурсивних дослідженнях
Тема 8	11	12	Соціальні медіа й дискурс
Разом:	88	96	

IV. Політика оцінювання

Оцінювання здобувачів освіти регулюється [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#). Під час вивчення освітнього компонента здобувачі освіти виконують завдання у відповідності до програми силабусу, що включають відвідування лекцій, опрацювання інформаційних джерел та літератури, участь в обговоренні на лекційних та семінарських заняттях, підготовка доповідей та презентацій.

Політика викладача щодо здобувачів освіти. При вивченні ВОК здобувач освіти виконує завдання згідно з силабусом. Ці види діяльності оцінюються балами, розподіл яких описано у *таблиці 2* (денна форма) та *таблиці 2а* (заочна форма).

Політика щодо академічної доброчесності. Політика щодо академічної доброчесності унормована в [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#), згідно з яким учасники освітнього процесу мають усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, дотримуватися навчальної етики, толерантно ставитися до всіх учасників процесу навчання, дотримуватися розкладу навчального процесу, зокрема заборонено списування під час тесту (у т.ч. із використанням мобільних телефонів). Здобувачам освіти необхідно складати всі завдання самостійно, без допомоги сторонніх осіб; надавати для оцінювання лише результати власної роботи; не публікувати відповідей до

тесту та письмових завдань; зазначати джерела інформації та посилалися на роботу інших авторів у разі використання результатів їхньої роботи; не вдаватися до кроків, що можуть нечесно погіршити чи покращити результати інших студентів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. У разі відсутності з об'єктивних причин (наприклад, хвороба, навчання за програмою подвійного диплома, з використанням елементів дуальної форми здобуття освіти, міжнародне стажування) на лекційному чи семінарському занятті здобувач освіти самостійно проходить пропущену тему/теми й може звернутися за консультацією до викладача. Матеріал пропущеного семінарського заняття студент за погодженням з викладачем може відпрацювати в онлайн/офлайн-форматі (відповідно до затвердженого графіку консультацій кафедри практики англійської мови), але не пізніше прикінцевого заняття. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

За наявності об'єктивних причин, наприклад, в умовах карантинних обмежень або ж хвороби здобувача (чи здобувача з особливими освітніми потребами), працевлаштування, міжнародного стажування, за умов певних сімейних обставин тощо, здобувач може оформити індивідуальний план, і навчання у такому випадку відбувається за погодженим графіком з використанням технологій дистанційного навчання відповідно до [Положення про організацію освітнього процесу здобувачів освіти за індивідуальним графіком навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#).

Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання завдань та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Політика щодо визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті. Згідно з [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки](#) та рішенням науково-методичної комісії факультету іноземної філології від 02.02.2022 р., протокол № 7, здобувачам освіти можуть бути зараховані результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті.

**Критерії оцінювання знань здобувача освіти
на семінарських заняттях**

Бали	Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувача освіти
5	Здобувач освіти має системні, глибокі знання, виявляє творчі здібності в навчальній діяльності, вміє ставити і розв'язувати

	проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, аргументувати власні судження теоретичними і фактичними положеннями, підсумувати сказане висновками. Здобувач освіти вільно володіє спеціальною термінологією, грамотно ілюструє відповідь прикладами, вміє комплексно застосовувати знання з інших дисциплін.
4	Знання здобувача освіти є достатньо ґрунтовними, він правильно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, уміє аналізувати, встановлювати зв'язки між явищами, фактами, робити висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.
3	Здобувач освіти демонструє посередні знання основних положень навчального матеріалу. Відповідь у цілому задовільна. Здобувач освіти здатний аналізувати, порівнювати, робити висновки, наводити окремі приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях.
2	Здобувач освіти демонструє низький рівень знань, здатний частково відтворити теоретичний матеріал відповідно до тексту підручника або лекції викладача, повторити за зразком певну операцію.
1	Здобувач освіти може розрізняти об'єкт вивчення, фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу, з допомогою викладача виконує елементарні завдання.

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач вищої освіти складає залік, при цьому попередньо набрані бали анулюються. Повторне складання заліку допускається не більше, ніж два рази: один раз – викладачу, другий раз – комісії, яку затверджує декан факультету. Оцінка за складання заліку під час ліквідації академічної заборгованості здійснюється за 100-бальною шкалою і включає: усну відповідь за матеріалом курсу, письмовий тест за матеріалами лекцій.

Перелік питань на залік:

1. Які ключові характеристики тексту як основної одиниці комунікації визначають його семантичну цілісність?
2. Які основні ознаки тексту дозволяють відрізнити його від інших лінгвістичних одиниць?
3. Які складові елементи комунікативного процесу формують його структурну цілісність?
4. Як контекстуальні фактори впливають на ефективність міжособистісної комунікації?
5. Які характерні властивості дискурсу?
6. Які основні типології дискурсу ви можете виокремити в сучасних дослідженнях?

7. Які моделі комунікації були запропоновані в науковій літературі, і які їхні особливості?
8. Яким чином модель комунікації Шеннона і Вівера відображає складність інформаційного обміну?
9. Якц методи використовують в критичному дискурс-аналізі для вивчення влади та ідеології?
10. Які категорії невербальної комунікації є суттєвими для розуміння її впливу на вербальні повідомлення?
11. Які взаємозв'язки між невербальними знаками та вербальним спілкуванням можна проаналізувати у комунікативних ситуаціях?
12. Які характеристики визначають мультимодальний текст у сучасній комунікації?
13. Які складові елементи формують мультимодальну комунікацію та як вони взаємодіють між собою?
14. Яким чином культурні контексти впливають на процеси комунікації?
15. Яким чином емоційні елементи впливають на конструювання смислу в дискурсі?
16. Які методи дослідження тексту та дискурсу?
17. Які сучасні підходи до визначення поняття “дискурс”?
18. У чому полягає системно-діяльнісний підхід до вивчення дискурсу?
19. У чому полягає взаємозв'язок влади та ідеології в теорії дискурсу Т. ван Дейка (T. van Dijk)

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль має на меті перевірку рівня знань здобувача вищої освіти під час виконання завдань з ВОК та оцінюються за 100-бальною шкалою за накопичувальним принципом. Формою підсумкового контролю є *залік*.

Шкала оцінювання (максимум 100 балів)

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

1. Baker, P., & Ellece, S. Key Terms in Discourse Analysis. Bloomsbury Publishing. 2018
2. Flowerdew, L., & Miller, L. Discourse in Context: Contemporary Applied Linguistics. Routledge. 2020.

3. Gee, J. P. How to do discourse analysis: A toolkit for students and researchers. Routledge. 2020
4. Gee, J. P. Social Linguistics and Literacies: Ideology in Discourses. Routledge. 2022
5. Gee, J. P., & Green, J. Introduction to Discourse Analysis: Theory and Method. Routledge. 2021
6. Bhatia, V. K., Flowerdew, L., & Jones, R. H. Advancing discourse analysis in the digital age. Routledge. 2020
7. Kress, G., & Van Leeuwen, T. Reading Images: The Grammar of Visual Design. Routledge. 2021
8. Krysanova T. Emergent meaning-making in multimodal discourse: a case for sadness in The Horse Whisperer. Cognition, communication, discourse. 24: 37-52. 2024 <http://sites.google.com/site/cognitiondiscourse/home>
<https://doi.org/10.26565/2218-2926-2022-24-03>
9. Tannen D., Hamilton H. E., and Schiffrin D. The Handbook of Discourse Analysis. Wiley Blackwell, 2015.
10. Van Dijk, T. A. Discourse and Context: A Sociocognitive Approach. Cambridge University Press. 2021

Додаткова література

1. Ділі Дж. Основи семіотики. Львів: Арсенал, 2000.
2. Колегаєва І. М. Полімодальність відчуттів у дзеркалі полікодовості тексту, або ще раз про антропоцентризм у лінгвістиці. Записки з романо-германської філології. 2015. Вип. 2. С. 105-112.
3. Крисанова Т. А. Принципи когнітивної прагматики у вивченні дискурсивної актуалізації емоцій. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Романо-германська філологія. Методика викладання іноземних мов». 2013. № 1071. Вип. 5. С. 25–30.
4. Крисанова Т. А. Функціональний стиль VS дискурс. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна». 2016. №62. С. 188–190.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Полтава: Довкілля. К, 2008.
6. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність. [На матеріалах сучасної газетної публіцистики]: Монографія. К., 2002.
7. Bertuccelli M. P. New directions in linguistic research: From cognitive linguistics to neuropragmatics. Zanichelli Seminar, 2008. Milano. Retrieved from
8. https://www.academia.edu/44606781/New_directions_in_linguistic_research_from_cognitive_linguistics_to_neuropragmatics
9. Djonov, E., Zhao, S. Advancing Multimodal and Critical Discourse Studies. Interdisciplinary Research Inspired by Theo Van Leeuwen's Social Semiotics / Edited by Sumin Zhao, Djonov E., Björkvall A., Boeriis M.. London: Routledge, 2019. 220 p.

10. Dijk, T. Discourse and Knowledge.
<https://www.youtube.com/watch?v=sxyc-WJRKEM&t=208s>
11. Fairclough, N. Language and Power. London: Longman, 1989. 259 p.
12. Konderak P. Introduction: How to approach meaning? In Mind, Cognition, Semiosis, 2018. Lublin.